

2. Дрогобицький район. Загальні відомості. Електронний ресурс «Дрогобицька районна державна адміністрація». URL: <http://www.drohobych-rda.gov.ua/drogobickiy-rayon.html>
3. Сніжко С.І. Оцінка та прогнозування якості природних вод: підручник. – Київ: Ніка-центр, 2001. – 264 с.
4. Осика В.Ф. Якість вимірювань складу та властивостей об'єктів довкілля та джерел їх забруднення: монографія. – Київ: Наука, 2001. – 663 с.

Правові основи вирішення проблеми забруднення водних екосистем

Марія ГОЛОВАНЮК, Ірина КОЦЮБА

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна; e-mail: is-p-ko@ukr.net

Водні екосистеми постають перед нами як світ людини, що не може бути відокремлений від самої людини та являє собою її сутнісну характеристику. В Україні охорона водних екосистем є одним з найбільш актуальних питань, оскільки їх забруднення та порушення екологічної рівноваги стають все більш серйозними і загрозливими. З метою забезпечення екологічної безпеки і для збереження водних екосистем в Україні було прийнято чимало законодавчих та нормативних актів, які передбачають відповідальність людини за свої вчинки не тільки по відношенню до іншої людини, а і за ставлення до природи, для забезпечення «діалогу» людини з природою.

Чинні законодавчі акти України визнають право кожної людини на здорове та безпечне середовище, а також встановлюють механізми для його захисту. Проведене дослідження ставило за мету проаналізувати правові основи охорони навколишнього природного середовища в Україні та визначити їх ефективність у вирішенні проблеми забруднення водних екосистем.

Основними джерелами забруднення водних ресурсів є промисловість, сільське господарство та комунальне господарство. Наслідки забруднення водних екосистем можуть бути дуже серйозними, включаючи втрату різноманітних видів рослин та тварин, забруднення питної води та загрозу здоров'ю людей.

Система охорони навколишнього середовища в Україні складається із відповідної законодавчої бази, імplementованих директив ЄС, постанов Кабінету Міністрів України, підзаконних нормативно-правових документів, відомчих нормативних документів, визначення відповідальних за їх виконання та ефективного контролю, інформування та залучення громадськості до процесу охорони навколишнього середовища.

Основою охорони навколишнього природного середовища в Україні є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 1991 року. Саме в цьому Законі визначена ідеологія сталого розвитку суспільства в умовах «діалогу» людини і природи. «Водний кодекс України» від 1995 року, який в комплексі з заходами організаційного, правового, економічного і виховного впливу, сприятиме формуванню водно-екологічного правопорядку і забезпеченню екологічної безпеки населення України, а також більш ефективному, науково обґрунтованому використанню вод та їх охороні від забруднення, засмічення та вичерпання. «Земельний кодекс України» від 2002 року, яким регулюються земельні відносини, що виникають при використанні надр, лісів, вод, а також рослинного і тваринного світів, атмосферного повітря, нормативно-правовими актами про надра, ліси, води, рослинний і тваринний світ, атмосферне повітря, якщо вони не суперечать цьому Кодексу. Закон України «Про екологічний аудит» від 2004 року - це визначений документально оформлений системний незалежний процес оцінювання об'єкта екологічного аудиту, що включає збирання і об'єктивне оцінювання доказів для встановлення відповідності визначених видів діяльності, заходів, умов, системи екологічного управління та інформації з цих питань вимогам законодавства України про охорону навколишнього природного середовища та іншим критеріям екологічного аудиту.

Вже імplementовано в чинне вітчизняне природоохоронне законодавство Директиву 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради "Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики" від 23 жовтня 2000 року, в якій зазначено, що «Вода є

скоріш не комерційним виробом, як будь-який інший, а спадщиною, яку слід охороняти і захищати, а також слід ставитися до неї як до такої». Крім того, такі Директиви, як:

- Директиву 2007/60/ЄС з оцінки та управління ризиками повеней;
- Директиву 2008/56/ЄС, що встановлює рамки для діяльності Співтовариства в галузі морської екологічної політики;
- Директиву 91/271/ЄЕС про очищення міських стічних вод; 98/83/ЄС щодо якості води, призначеної для споживання людиною;
- Директиву 91/676/ЄС про захист вод від забруднення нітратами з сільськогосподарських джерел.

Постанови Кабінету Міністрів України приймаються в порядку розвитку рішень визначених чинним природоохоронним законодавством. Для захисту водних екосистем були прийняті постанови:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 11 вересня 1996р №1100 «Про порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується».
- Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 1999р №465 «Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами».

Документи, які приймаються галузевими міністерствами деталізують вищезазначені нормативно-правові документи, наприклад: 1. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11.12.1997 № 428 "Про затвердження гігієнічних нормативів максимально допустимих рівнів забруднення повітря, води та ґрунту" - цей документ визначає норми допустимої концентрації різних речовин у воді та заборонені речовини. 2. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 20.11.2012 № 735 "Про затвердження Переліку річок та озер, що потребують відновлення та захисту" - цей документ визначає список водних об'єктів, які потребують особливої уваги з боку держави в контексті їх відновлення та захисту. 3. ДСТУ 3041-95 Гідросфера. Використання і охорона води.

Система стандартів ISO9000 та ISO14000 відкривають перспективи рішення екологічних питань, впровадження екологічного менеджменту на підприємствах, створення умов сталого розвитку суспільства і забезпечення здорових умов життя громадян. Відомчі нормативні документи деталізують шляхи вирішення екологічних проблем охорони вод в певній галузі, наприклад Правила технічної експлуатації систем водопостачання та каналізації сільських населених пунктів України. ВНД 33-3.4-01-2000. Київ, 2000.

Зацікавлені групи населення, громадськість залучаються до природоохоронної діяльності в ході реалізації Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» і Оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) – документу в якому визначаються доцільність, прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, санітарних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки навколишнього середовища.

Ефективність охорони навколишнього природного середовища в Україні залежить від відповідального ставлення до законодавчих актів та екологічних нормативів, їхнього практичного застосування та контролю за виконанням. Важливим є забезпечення відповідальності за забруднення довкілля та ведення ефективних механізмів контролю.

Мінімізація негативного впливу на водні екосистеми гірничо-видобувних підприємств в контексті впровадження екологічного менеджменту

Вікторія КОВАЛЕНКО, Ірина КОЦЮБА

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна; e-mail: is-p-ko@ukr.net

Мінімізація негативного впливу на водні екосистеми гірничо-видобувних підприємств у контексті впровадження екологічного менеджменту є важливим завданням, яке може бути